

ŠKOLSKÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM ISCED 1

Príloha

Prierezové témy a ich začlenenie do výchovnovzdelávacieho procesu

Vypracované podľa:

Štátneho vzdelávacieho programu

Platnosť dokumentu: od 1.9.2023

Vypracovala: Mgr. Dana Rapavá

ÚVOD

Rýchlo sa menia realita súčasnej globalizovanej spoločnosti, s novými technológiami a sociálnymi zmenami ovplyvňuje postoje, hodnotový systém žiakov a ich konanie. Táto skutočnosť sa musí odraziť aj vo vzdelávaní. Vhodným prostriedkom na to sú prierezové témy, ktoré sa svojím obsahom a výchovným zameraním premietajú do vymedzených vzdelávacích oblastí, dopĺňajú ich, prepájajú ich obsah s aktuálnym dňom v spoločnosti, s každodennou skúsenosťou žiaka a konkrétnej triedy. V tomto zmysle prierezové témy priaznivo ovplyvňujú proces utvárania a rozvíjania funkčných kompetencií žiakov.

Účinnosť pôsobenia prierezových tém sa môže zvýšiť relevantnými mimoškolskými aktivitami. V primárnom vzdelávaní majú prierezový charakter nasledujúce témy:

1. Osobnostný a sociálny rozvoj
2. Výchova k manželstvu a rodičovstvu
3. Environmentálna výchova
4. Mediálna výchova
5. Multikultúrna výchova
6. Regionálna výchova a ľudová kultúra
7. Dopravná výchova – výchova k bezpečnosti v cestnej premávke
8. Ochrana života a zdravia

Prierezové témy sú povinnou súčasťou školského vzdelávania. Realizujú sa:

- a) ako súčasť učebného obsahu vyučovacích predmetov,
- b) prostredníctvom samostatných projektov, seminárov, vyučovacích blokov, kurzov a pod.,

Účinnosť pôsobenia prierezových tém sa môže zvýšiť:

- realizáciou relevantných mimoškolských **aktivít** ako napríklad výlety, exkurzie, brigády, súťaže, besedy, premietanie filmov a podobne;
- zapájaním sa do programov, **projektov** a súťaží so zameraním na ciele PT.

Učitelia môžu **spolupracovať s rôznymi centrami, strediskami a neziskovými organizáciami** na podporu skvalitnenia a vytvárania vhodných podmienok PT v škole i mimo školy v súlade s cieľmi výchovy a vzdelávania.

Tieto formy môžu byť ľubovoľne kombinované. Prierezové témy sú začlenené do jednotlivých predmetov podľa svojho obsahu a uvedené sú v učebných osnovách a v tematických výchovno-vzdelávacích plánoch jednotlivých predmetov.

Prierezové témy ISCED 1

Názov PT	Značka PT
Osobnostný a sociálny rozvoj	OSR
Výchova k manželstvu a rodičovstvu	VMR
Environmentálna výchova	ENV
Mediálna výchova	MEV
Multikultúrna výchova	MUV
Ochrana života a zdravia	OŽZ
Regionálna výchova a ľudová kultúra	RVLK
Dopravná výchova – výchova k bezpečnosti v cestnej premávke	DOV

1. OSOBNOSTNÝ A SOCIÁLNY ROZVOJ

CHARAKTERISTIKA

Prierezová téma Osobnostný a sociálny rozvoj má nad predmetový charakter, prelína sa celým vzdelávaním. Jej hlavným cieľom je rozvíjať osobnosť žiakov predovšetkým v oblasti postojov a hodnôt. Prostredníctvom nej sa zároveň s vedomostným rozvojom žiakov cielene rozvíjajú aj ich osobné a sociálne kompetencie. Umožňuje žiakom rozmyšľať o sebe, o svojom živote, vzťahoch s ľuďmi a smerovaní v budúcnosti. Vedie ich k uplatňovaniu svojich práv a tiež k rešpektovaniu názorov, potrieb a práv ostatných. Usmerňuje ich v tom, ako chrániť svoje zdravie a odolávať rizikám. Pri správnom uplatňovaní významne prispieva k pozitívnej sociálnej klíme školy a dobrým vzťahom medzi pedagógmi a žiakmi.

CIELE

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- porozumel sebe a iným;
- optimálne usmerňoval vlastné správanie a prejavovanie emócií;
- uprednostňoval priateľské vzťahy v triede i mimo nej;
- osvojil si, využíval a ďalej rozvíjal zručnosti komunikácie a vzájomnej spolupráce;
- nadobudol základné prezentačné zručnosti osvojené na základe postupného spoznania svojich predpokladov a uplatňoval ich pri prezentácii seba a svojej práce;
- získal a uplatňoval základné sociálne zručnosti pre optimálne riešenie rôznych situácií;
- rešpektoval rôzne typy ľudí, ich názory a prístupy k riešeniu problémov;
- uprednostňoval základné princípy zdravého životného štýlu a nerizikového správania vo svojom živote.

OBSAH

- faktory ovplyvňujúce telesný, psychologický a sociálny vývin - spravodlivosť a rovnosť v spoločnosti
- mravné normy v správaní a myslení
- učebné štýly a dlhodobý cieľavedomý seba rozvoj
- práva, povinnosti, zodpovednosť v skupine, rôzne typy spolupráce, pravidlá
- faktory zdravého životného štýlu, prevencia problémového a rizikového správania

Táto prierezová téma rozvíja sociálne zručnosti a etické predpoklady potrebné pre život a spoluprácu v aktuálnej skupine a tiež v širšom ľudskom spoločenstve. Pri správnom uplatňovaní významne prispieva k dobrej sociálnej klíme školy a dobrým vzťahom medzi pedagógmi a žiakmi.

METÓDY A FORMY REALIZÁCIE

Prierezová téma osobnostný a sociálny rozvoj vytvára priestor pre uplatnenie medzipredmetových vzťahov a aktivizujúcich participatívnych vyučovacích metód, ako sú: projektová, kooperatívna a problémová metóda.

Tieto metódy realizujeme prostredníctvom modelových situácií, diskusií, hier a iných interaktívnych metód, pričom pedagógovia môžu využívať i pomoc iných odborníkov.

Formy realizácie

Integrované v rámci jednotlivých povinných predmetov. Veľmi prospešná je aj forma kurzu alebo iná cieľená mimovyučovacia aktivita (aj triednická hodina). Dôležité však je, aby sa vždy realizovala prakticky, berúc do úvahy psychosociálne a vývinové charakteristiky žiakov a so zreteľom na ich aktuálne problémy a každodenný život.

Spôsob realizácie:

a) **v rámci vyučovania jednotlivých predmetov** - etická výchova, náboženská výchova, slovenský jazyk, triednické hodiny.

b) v rámci celoplošných aktivít školy

- poznávací kurz „Nenič svoje múdre telo“ – ISCED 1
- Imatrikulácia prvákov – žiaci 9. ročníka prijímajú prvákov do cechu školského
- besedy, besiedky, súťaže, spoločenské podujatia
- Svetový deň spánku – pyžamová párty
- Deň komplimentov

TEMATICKÉ OKRUHY

V rámci jednotlivých predmetov sa budú uplatňovať nasledujúce témy:

1. Poznať sám seba. Sebareflexia žiaka (vlastnosti, postoje, hodnoty, temperament..).
2. Sebapoznanie, sebaúcta, sebadôvera žiaka a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie, osobný život a sebazdelávanie.
3. Uplatňovanie práva žiakov, ale aj rešpektovať názory, potreby a práva ostatných.
4. Podporovať svojim obsahom prevenciu sociálno-patologických javov v škole (prevenciu šikanovania, agresivity, užívania návykových látok).
5. Rozvíjanie komunikačných a argumentačných zručností, schopnosť viesť dialóg.
6. Rešpekt a úcta k iným ľuďom, prijatie iných, empatia.
7. Asertivita a asertívne správanie (odolávanie manipulácii).

UČEBNÉ ZDROJE

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využívajú: encyklopédie, odborná literatúra, časopisy, obrázkový materiál, nástenné obrazy, odborné publikácie k daným témam, webové stránky, materiálno-technické a didaktické prostriedky, ktoré má škola k dispozícii.

2. VÝCHOVA K MANŽELSTVU A RODIČOVSTVU

CHARAKTERISTIKA

Dôležitou súčasťou osobnostného rozvoja žiakov na 1. stupni je príprava na zodpovedné medzilidské vzťahy, manželstvo a rodičovstvo.

Prierezová téma Výchova k manželstvu a rodičovstvu je zameraná na utváranie základných vedomostí a zodpovedných postojov v oblasti partnerských vzťahov a rodičovstva v súlade s vedeckými poznatkami a etickými normami. Pri realizácii tém vychádzame zo životnej reality žiakov v konkrétnej triede, ich veku, zrelosti, vývinového štádia. Podmienkou je taktný a citlivý prístup pedagóga.

Pedagogickí zamestnanci môžu využiť aj pomoc alebo služby relevantných odborníkov.

CIELE

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby (si) žiak:

- osvojil základné poznatky o biologických, psychických a sociálnych zmenách, ktoré ovplyvňujú vývin jeho osobnosti v súčasnosti i v budúcnosti;
- získal základné predpoklady pre zodpovedné rozhodnutia v oblasti medzilidských vzťahov;
- uprednostňoval základné princípy zdravého životného štýlu a nerizikového správania vo svojom (každodennom) živote.

OBSAH

Obsah VMR v primárnom vzdelávaní sa uskutočňuje v rámci vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia cez predmet slovenský jazyk a literatúra, vo vzdelávacej oblasti Príroda a spoločnosť cez predmety prírodoveda a vlastiveda a v oblasti Človek a hodnoty cez povinne voliteľné predmety etická a náboženská výchova, avšak kľúčové postavenie má spoločenskovedné učivo vlastivedy a prírodovedy a nadväzne prírodoveda, tematický celok Človek a jeho životné prostredie.

TEMATICKÉ OKRUHY

Obsah VMR v primárnom vzdelávaní tvoria tieto témy:

1. Výchova v rodine
2. Zásady zdravého života
3. Negatívne dôsledky fajčenia, alkoholu a ďalších drog na zdravie a správanie človeka
4. Rovnoprávnosť pohlaví
5. Vznik a vývoj ľudského jedinca
6. Zmeny v organizme dieťaťa v období puberty

METÓDY A FORMY REALIZÁCIE

Dôležitým aspektom efektívnej realizácie stanovených cieľov VMR je aj zvolený výchovný štýl učiteľa vyžadujúci si nielen rešpektovanie individuality žiaka, jeho prostredia, z ktorého vychádza, a vývinových špecifik, ale i pedagogický takt, porozumenie a vytvorenie atmosféry dôvery. Sústavne vedieme žiakov k tomu, aby dokázali svoje názory vyjadriť a zdôvodniť vlastné postoje k rozličným situáciám: v priebehu diskusie sa držať námetu a vzájomne si načúvať. VMR sa realizuje v úzkej spolupráci školy a rodiny.

UČEBNÉ ZDROJE

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využívajú: encyklopédie, odborná literatúra, časopisy, obrázkový materiál, nástenné obrazy, odborné publikácie k daným témam, webové stránky, materiálno-technické a didaktické prostriedky, ktoré má škola k dispozícii

3. ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA

CHARAKTERISTIKA

Environmentálna výchova sa ako prierezová téma prelína všetkými predmetmi, ale najmä prvoukou, prírodovedou, vlastivedou, pracovným vyučovaním, etickou výchovou. Umožňuje žiakom získať vedomosti, zručnosti, postoje a návyky k ochrane a zlepšovaniu životného prostredia, ktoré sú dôležité pre trvalo udržateľný život na Zemi.

Vedie ich na veku primeranej úrovni ku komplexnému pochopeniu vzájomných vzťahov človeka, organizmov a životného prostredia.

Dôležité je, aby žiaci získali vedomosti, ale aj zručnosti, ktorými môžu pomáhať životnému prostrediu jednoduchými (primeranými a vhodnými) činnosťami – chrániť rastliny, mať kladný vzťah k domácim zvieratám a pod.

CIELE

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby (si) žiak:

- osvojil základné pravidlá a zručnosti pre správanie sa v prírode s ohľadom na organizmy a ich životné prostredie;
- rozpoznal hlavné zmeny vo svojom okolí na základe pozorovania prírody;
- rozpoznal hlavné charakteristiky rôznych druhov životného prostredia;
- poznal a vyberal konkrétne možnosti smerujúce k ochrane a zlepšeniu svojho životného prostredia;
- podieľal sa aktívne na zveľaďovaní životného prostredia školy a jej okolia;
- správal sa šetrne k prírodným zdrojom, uskromnil sa v spotrebe, ktorá zaťažuje životné prostredie

METÓDY A FORMY REALIZÁCIE

Uskutočňuje sa v objekte školy alebo v bezpečných priestoroch v okolí školy, v teréne buď:

- priamo vo vyučovacom procese v jednotlivých (doporučených) predmetoch pri súvisiacej vzdelávacej téme,
- formou blokového, projektového vyučovania,
- ako súčasť hry, súťaží, kvízu, , zberu, ekohry, projektu,
- formou exkurzie, besedy

TEMATICKÉ OKRUHY

1. Ochrana prírody a krajiny:

- a) **les** (význam lesa, funkcia lesného ekosystému, les v našom prostredí, vzájomné vzťahy v ekosystéme lesa, negatívne dôsledky odlesňovania na životné prostredie),
- b) **pole** (význam, zmeny krajiny vplyvom činnosti človeka, spôsoby hospodárenia na poli, okolie polí),
- c) **vodné zdroje** (ľudské aktivity spojené s vodným hospodárstvom, hospodárenie s vodou),
- d) **more** (druhovú rozmanitosť, význam pre biosféru, morské riasy a kyslík, cyklus oxidu uhličitého),
- e) **tropický dažďový prales** (druhovú rozmanitosť, miznutie tropických dažďových pralesov a ich následky na ekologickú rovnováhu Zeme),
- f) **ľudské sídlo** – mesto – dedina (umelý ekosystém, jeho funkcia a vzťah k okoliu, aplikácia na miestne podmienky,
- g) **urbanizácia** - vplyv na prírodu a krajinu, kultúrna krajina (pochopenie dôsledkov rozhodnutí a činnosti ľudí v minulosti na súčasný stav životného prostredia).

2. Zložky životného prostredia:

- a) **Voda** (význam vody, kolobeh vody, ochrana jej čistoty, ohrozovanie vôd, pitná voda u nás a vo svete, čistenie odpadových vôd, spôsoby riešenia).
- b) **Ovzdušie** (význam pre život na Zemi, klimatické zmeny, zdroje znečistenia, čistota ovzdušia).
- c) **Pôda** (význam pôdy pre život na Zemi, ochrana pôdy, dôsledky erózie, znečisťovanie pôdy – odpadové skládky, priemysel, poľnohospodárstvo).
- d) **Zachovanie biodiverzity** (význam druhej rozmanitosti pre zachovanie biologickej rovnováhy na Zemi a jej ochrana).

3. Prírodné zdroje, ich využívanie, ochrana

- a) Význam prírodných zdrojov pre človeka
- b) Obnoviteľné prírodné zdroje
- c) Neobnoviteľné prírodné zdroje
- d) Racionálne využívanie prírodných zdrojov vo vzťahu k udržateľnému rozvoju
- e) Využívanie alternatívnych zdrojov energie

4. Ľudské aktivity a problémy životného prostredia

- a) **Poľnohospodárstvo a životné prostredie, doprava a životné prostredie** (význam, vývoj, energetické zdroje dopravy a ich vplyv na prostredie, druhy dopravy a ekologická záťaž, doprava a globalizácia).
- b) **Priemysel a životné prostredie** (priemyselná revolúcia a demografický vývoj, vplyv priemyslu na prostredie, spracovávané materiály a ich pôsobenie na životné prostredie, vplyv právnych a

- ekonomických nástrojov na vzťah priemyslu k ochrane životného prostredia, priemysel a udržateľný rozvoj spoločnosti).
- c) **Odpady a spôsoby hospodárenia s odpadmi** (odpady a príroda, princípy a spôsoby hospodárenia s odpadmi, druhy odpadu, likvidácia, triedenie, recyklovanie odpadu).
 - d) **Ochrana prírody a kultúrnych pamiatok** (význam ochrany prírody a kultúrnych pamiatok, ochrana mestských pamiatok zaradených do zoznamu Svetového dedičstva).
 - e) **Zmeny v krajine** (dôsledky urbanizácie – narušovanie prírodných ekosystémov, záber poľnohospodárskej pôdy, územné plánovanie z hľadiska ochrany životného prostredia).
5. **Dlhodobé programy zamerané na zvyšovanie ekologického povedomia** (Deň Zeme, Deň životného prostredia).
6. **Vzťah človeka k prostrediu**
- a) **Naše mesto** (prírodné zdroje, ich pôvod, spôsoby využívania a riešenia odpadového hospodárstva, príroda a kultúra nášho okolia a jej ochrana).
 - b) **Náš životný štýl** (spotreba vecí, energie, odpady, vplyv na prostredie).
 - c) **Lokálne a globálne ekologické problémy** (príklad problému, jeho príčina, dôsledok, súvislosť, možnosti a spôsoby riešenia, vlastný názor, jeho zdôvodnenie a prezentácia).
 - d) **Prostredie a zdravie** (kvalita života, rozmanitosť vplyvov prostredia na zdravie, možnosti a spôsoby ochrany zdravia, environmentálne zdravie) nerovnomernosť života na Zemi (rozdielne podmienky prostredia a rozdielny spoločenský vývoj na Zemi, príčiny a dôsledky globálnych ekologických problémov a princípy udržateľnosti rozvoja).

PRÍNOS ENVIRONMENTÁLNEJ VÝCHOVY K ROZVOJU OSOBNOSTI ŽIAKA

V oblasti vedomostí, zručností a schopností:

- schopnosť chápať, analyzovať a hodnotiť vzťahy medzi človekom a jeho životným prostredím na základe poznania zákonov, ktorými sa riadi život na Zemi;
- poznať a chápať súvislosti medzi vývojom ľudskej populácie a vzťahom k prostrediu v rôznych oblastiach sveta;
- schopnosť pochopiť súvislosti medzi lokálnymi a globálnymi problémami a vlastnú zodpovednosť vo vzťahu k prostrediu;
- poskytovať vedomosti, zručnosti a návyky, ktoré sú nevyhnutné pre každodenné konanie a postoje človeka k životnému prostrediu;
- rozvíjať spoluprácu pri ochrane a tvorbe životného prostredia na miestnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni;
- pochopiť sociálne a kultúrne vplyvy, ktoré determinujú ľudské hodnoty a správanie, vedomie individuálnej zodpovednosti za vzťah človeka k prostrediu ako spotrebiteľa a výrobcu;
- vedieť hodnotiť objektivnosť a závažnosť informácií o stave životného prostredia a komunikovať o nich, racionálne ich obhajovať a zdôvodňovať svoje názory a stanoviská;
- schopnosť využívať informačné a komunikačné technológie a prostriedky pri získavaní a spracúvaní informácií, ako aj prezentácii vlastnej práce.

V oblasti postojov a hodnôt

- vnímať život ako najvyššiu hodnotu;
- pochopiť význam udržateľného rozvoja ako pozitívnej perspektívy ďalšieho vývoja ľudskej spoločnosti;
- posilňovať pocit zodpovednosti vo vzťahu k živým organizmom a ich prostrediu;
- podporovať aktívny prístup k tvorbe a ochrane životného prostredia prostredníctvom praktickej výučby;
- posilňovať pocit zodpovednosti vo vzťahu k zdravému životnému štýlu a k vnímaniu estetických hodnôt prostredia;
- schopnosť vnímať a citlivo pristupovať k prírode a prírodnému a kultúrnemu dedičstvu;
- prehlbovať, rozvíjať a upevňovať hodnotový systém v prospech konania k životnému prostrediu;
- rozvíjať schopnosť kooperovať v skupine, deliť si úlohy, niest zodpovednosť.

Na realizácii prierezovej témy sa podieľajú viaceré vzdelávacie oblasti (učebné predmety). Vzájomným prepojením, rozšírením, upevňovaním a systematizáciou vedomostí, špeciálnych návykov a zručností upozorňujeme žiakov na súvislosti medzi poznatkami, ktoré si už osvojili na pochopenie problematiky zo širšieho pohľadu. Len tak dokážu skutočne pochopiť globálne problémy. Pochopenie je základnou podmienkou aktívneho prístupu žiakov k efektívnej ochrane a udržateľnému stavu životného prostredia.

Prierezové témy sú dôležitým prvkom vo vzdelávaní a podieľajú sa na utváraní a rozvíjaní kľúčových kompetencií predovšetkým v oblasti postojov a hodnôt.

UČEBNÉ ZDROJE

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využívajú: encyklopédie, odborná literatúra, časopisy, obrázkový materiál, nástenné obrazy, odborné publikácie k daným témam, webové stránky, materiálno-technické a didaktické prostriedky, ktoré má škola k dispozícii.

4. MEDIÁLNA VÝCHOVA

CHARAKTERISTIKA

Médiá predstavujú významný faktor, ktorý vplýva na vývin osobnosti a socializáciu detí. Stali sa integrálnou súčasťou ich života, pričom si neuvedomujú dostatočne ich vplyv. Hlavným cieľom Mediálnej výchovy je položiť základy mediálnej gramotnosti žiakov a postupne zvyšovať úroveň schopností kriticky prijímať, analyzovať, hodnotiť a komunikovať širokú škálu mediálnych obsahov.

Mediálna výchova dáva žiakom príležitosť a priestor na základnú orientáciu v mediálnom svete, osvojenie si stratégií zaobchádzania s rôznymi druhmi médií, ako aj osvojenie si kritického a bezpečného prístupu pri ich využívaní na veku primeranej úrovni.

Dôležitou úlohou mediálnej výchovy na 1. stupni je vychádzať z bezprostredných skúseností žiakov s médiami a vytvoriť pre žiakov príležitosti na ich spracovanie.

CIELE

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby (si) žiak:

- uvedomil význam a vplyv médií vo svojom živote a v spoločnosti;
- pochopil a rozlíšil pozitíva a negatíva využívania, vplyvu médií a ich produktov;
- osvojil zodpovedný prístup pri využívaní médií na komunikáciu a vytváranie vlastných mediálnych produktov;
- nadobudol základy zručností potrebných na využívanie médií.

METÓDY A FORMY REALIZÁCIE

Úlohou pedagóga je podnecovať u žiaka samostatné kritické myslenie vo vzťahu k médiám a ich produktom, pričom žiakovi poskytne orientácie, ktoré usmernia tento proces.

Na rozvoj myšlienkových činností žiakov učiteľ využíva:

- reflexiu,
- analýzu,
- syntézu,
- dedukciu,
- hodnotiace myslenie.

Učiteľ by sa mal snažiť priblížiť mysleniu žiakov a odhaliť spôsoby, ako žiaci zaobchádzajú s mediálne prezentovanými významami. – vytvoriť na hodinách situácie, kde budú konfrontovaní s obsahom, ktorý je blízky ich realite a kde budú môcť vyjadrovať svoje potreby, záujmy a postoje a kde budú vzájomne o svojich postojoch a názoroch vzájomne komunikovať.

Učiteľ uplatňuje:

- a) názorno demonštračné metódy
- b) praktické metódy

V

hodné je vyučovanie mediálnej výchovy zaradiť do 3. – 4. ročníka a vychádzať z osobných skúseností detí s masovými médiami (rozhlas, televízia, tlačené médiá atď.).

TEMATICKÉ OKRUHY

Pre žiakov primárneho vzdelávania sme pripravili témy, ktoré sú im blízke a prostredníctvom ktorých získavajú elementárne poznatky o delení a funkcii médií.

Na I. stupni sú témy rozpracované pre celé primárne vzdelávanie a učiteľ ich integruje podľa vlastného uváženia do jednotlivých predmetov.

Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Druhy médií a masmédií	<ul style="list-style-type: none"> • Tlačné, elektronické, digitálne 	Žiak vie <ul style="list-style-type: none"> - identifikovať základné druhy médií s ktorými prichádza do kontaktu

		počas osobnej histórie a počas každodenného života, - rozpoznať, čo je médium a čo masmédiu, - charakterizovať jednotlivé druhy médií
Mediálna mapa	<ul style="list-style-type: none"> • Aké médiá sa nachádzajú v tvojej izbe 	Žiak vie - určiť médiá, s ktorými prichádza do styku
Môj deň s médiami	<ul style="list-style-type: none"> • Reflexia vlastného mediálneho konzumu 	Žiak sa zamýšľa nad významom médií, dôvody využívania
Práca s médiami	<ul style="list-style-type: none"> • Vyhľadávanie informácií • Hodnotenie, porovnávanie textov 	Žiak ovláda činnosti spojené so získavaním informácie hodnotením informácie
Zahrajme sa	<ul style="list-style-type: none"> • Moderátor • Hlásateľ • Komentátor • Novinár/ Fotograf 	Žiak má elementárne poznatky o práci týchto profesií Vyskúša si rolu profesií
Násilie v médiách	<ul style="list-style-type: none"> • Čo pozerám/ sledujem 	Žiak zaujíma negatívny postoj k informáciám, ktoré škodia jeho vývinu a pozitívny postoj k mediálnym obsahom, ktoré poskytujú pozitívne hodnotové orientácie
Rozprávka/ rozprávkový hrdina	<ul style="list-style-type: none"> • V tlačенých médiách • V digitálnych médiách 	Žiak chápe: - formálnu a obsahovú stránku rozprávky, - vie porovnať - rozlišuje medzi fantáziou a realitou - vie kriticky zhodnotiť
Reklama	<ul style="list-style-type: none"> • Reklama v TV • Reklamný plagát • Tvorba plagátu 	Žiak dokáže: - vyjadriť svoj vzťah k reklame a jej vplyv na jeho správanie - vytvoriť plagát
Hudba	<ul style="list-style-type: none"> • Hudba a ja 	Žiak si dokáže uvedomiť význam hudby v živote
PC hry	<ul style="list-style-type: none"> • PC hry – násilie v hrách 	Žiak vie zhodnotiť a vybrať si hry podľa kvality obsahu
Internet	<ul style="list-style-type: none"> • Internet ako zdroj informácií 	Žiak: - Chápe podstatu informácií - Vie porovnať vplyv informácií na jeho osobnosť

Vyučovacie predmety, do ktorých je možné témy implementovať:

SJL, MAT, ANJ, VYV, HUV, NAV, ETV, INF, VLA PRÍ

UČEBNÉ ZDROJE

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využívajú: encyklopédie, odborná literatúra, časopisy, obrázkový materiál, nástenné obrazy, odborné publikácie k daným témam, webové stránky, materiálno-technické a didaktické prostriedky, ktoré má škola k dispozícii.

MULTIKULTÚRNA VÝCHOVA

CHARAKTERISTIKA

S aktuálnou realitou celosvetovej globálnej spoločnosti a s multikultúrnym charakterom slovenskej spoločnosti sa spájajú riziká predsudkov a stereotypov, ktoré sa prejavujú v rôznych podobách neznášanlivosti, rasizmu či xenofóbie. Žiaci sú každodenne vystavení rôznym kultúrnym vplyvom a dostávajú sa do kontaktu s príslušníkmi rôznych kultúr.

Prostredníctvom spoznávania svojej kultúry a iných kultúr, histórie, zvykov a tradícií sa naučia rešpektovať tieto kultúry ako rovnocenné a dokážu s ich príslušníkmi konštruktívne komunikovať a spolupracovať. Pri

realizácii Multikultúrnej výchovy využívame také didaktické postupy a metódy, ktoré neučia stierať medzikultúrne rozdiely, ale pochopiť ich a akceptovať, ako aj rešpektovať ľudské práva.

CIELE

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- rešpektoval prirodzenú rozmanitosť spoločnosti;
- spoznával rozličné tradičné aj nové kultúry a subkultúry;
- akceptoval kultúrnu rozmanitosť ako spoločenskú realitu;
- uplatňoval svoje práva a rešpektoval práva iných ľudí.

Hlavné ciele

1. Viest' žiakov ku kultúrnej sebareflexii.
2. Viest' žiakov k mysleniu o kultúre.
3. Viest' žiakov k rešpektovaniu kultúrnej rozmanitosti blízkeho okolia.
4. Viest' žiakov k spolupráci s príslušníkmi iných kultúr.

Čiastkové ciele

1. Rozvinúť uvedomelú reflexiu vlastnej kultúrnej identity.
2. Prehĺbiť analytické schopnosti v myslení o kultúre.
3. Rozvinúť schopnosti analyzovať a triediť informácie o kultúrach.
4. Rozvinúť argumentáciu pri prezentácii vlastných názorov a postojov.
5. Vybudovať schopnosť odhaľovať základné stereotypy a predsudky.
6. Prehĺbiť poznanie kultúr blízkeho okolia.
7. Kultivovať formy a spôsoby komunikácie, formy a spôsoby sebvýjadrenia.
8. Vybudovať reflexiu medziľudských vzťahov.
9. Podnietiť snahu o korektné vzťahy s blízkyim okolím.
10. Rozvinúť základy medzi kultúrnej tolerancie. Motivovať pre spoluprácu s ľuďmi z iných sociálnych skupín.

METÓDY A FORMY REALIZÁCIE

Pre multikultúrnú výchovu sú vhodné hlavne zážitkové, skúsenostné metódy vyučovania, aby škola prehlbovala skúsenosti s kultúrnou rôznorodosťou. V primárnom vzdelávaní rozvíja multikultúrna výchova všeobecnú otvorenosť detí voči odlišnému vnímaniu sveta. Kládne aj základy pre budúce samostatné kritické myslenie žiakov.

TEMATICKÉ OKRUHY

1. Uvedomenie si vlastných koreňov, možností, obmedzení i premien vlastnej kult. Identity.
2. Pochopenie a rešpektovanie faktu kultúrnej rozmanitosti
3. Rozvoj tolerantných postojov k nositeľom iných kultúr a riešenie konfliktov pokojnou cestou.
4. Podnecovanie tvorivosti v každodennej interakcii s druhými ľuďmi.
5. Rozvoj schopnosti pochopiť odlišnú kultúru a odlišný životný štýl.
6. Rozvoj tolerantných postojov k príslušníkom iných kultúr pri uvedomovaní si a zachovávaní vlastnej kultúrnej identity.
7. Poznávanie kultúr, s ktorými žiaci prichádzajú alebo môžu prísť do styku.
8. Rozvoj schopnosti komunikovať a spolupracovať s nositeľmi iných kultúr v bezpečnom prostredí tolerancie a vzájomnej úcty.

Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využívajú: encyklopédie, odborná literatúra, časopisy, obrázkový materiál, nástenné obrazy, odborné publikácie k daným témam, webové stránky, materiálno-technické a didaktické prostriedky, ktoré má škola k dispozícii.

5. REGIONÁLNA VÝCHOVA A ĽUDOVÁ KULTÚRA

CHARAKTERISTIKA

Prierezová téma Regionálna výchova a ľudová kultúra úzko súvisí s prierezovou témou Multikultúrna výchova, ale vo svojom obsahu sa ešte hlbšie zaoberá živým a hodnotným hmotným a nehmotným kultúrnym dedičstvom Slovenska. Poznanie svojho regiónu, jeho kultúrneho a prírodného bohatstva prispieva k formovaniu kultúrnej identity a postupnému rozvíjaniu historického vedomia žiakov. Regionálna výchova a ľudová kultúra má potenciál byť súčasťou obsahu všetkých povinných predmetov, najmä prvouky, prírodovedy, vlastivedy, slovenského jazyka a literatúry, výtvarnej výchovy, hudobnej výchovy a etickej výchovy. Vhodnými formami sú tiež projekty, exkurzie, tematické vychádzky v regióne a

pod. Vlastná realizácia prierezovej témy si vyžaduje zmeny aj v procesualnej zložke výchovy a vzdelávania – vo vyučovacích metódach a organizačných formách.

CIELE

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- rozširoval a rozvíjal svoje znalosti o historických, kultúrnych a prírodných hodnotách svojho regiónu;
- vytváral si pozitívny vzťah k svojmu bydlisku, obci, regiónu a krajine;
- rozvíjal svoju národnú a kultúrnu identitu.

Cieľom je AJ vytvárať/poznávať/využívať/objavovať/spoznávať/tvoriť/skúmať:

- vytvárať predpoklady na pestovanie a rozvíjanie citu ku krásam svojho regiónu, prírody, staviteľstva, ľudového umenia a spoznávanie kultúrneho dedičstva našich predkov,
- históriu a kultúru vlastnej obce, mesta,
- funkčne využívať historické regionálne ukážky – môj rodný kraj, škola a jej okolie, obec, história, povesti, piesne, šport a kultúra, osobnosti,
- objavovať Slovensko – spoznávanie prírodných krás a zaujímavostí Slovenska,
- cestovať po Slovensku – oboznámiť sa s časťami Slovenska formou výletu,
- spoznávať zvyky a tradície,
- pripomínať si našich predkov, rodom rodiny, tradičné jedlá, stretnutie s pamätníkmi,
- vedieť sa orientovať v turisticky a historicky atraktívnych miestach Slovenska,
- spoznávať stavitel'ské pamiatky v regióne, obci,
- tvoriť zbierky ľudovej hudobnej kultúry, jej prezentácia,
- spoznávať tradičné ľudové remeslá, ľudovumelecké výrobky regiónu, tradičné jedlá,
- skúmať vlastnú kultúru a spoznávať iné kultúry v oblasti ľudových tradícií.

METÓDY A FORMY REALIZÁCIE

Uskutočňuje sa :

- priamo vo vyučovacom procese v jednotlivých predmetoch pri súvisiacej vzdelávacej téme,
- formou blokového, projektového vyučovania,
- v záujmových útvaroch, voľnočasových aktivitách,
- ako súčasť exkurzií, výletov, besiedok

TEMATICKÉ OKRUHY

1. Mój rodný kraj
2. Objavujeme Slovensko
3. Tradičná ľudová kultúra

Tematický celok	Obsah
Mój rodný kraj	<ul style="list-style-type: none"> - moja rodina, - škola, okolie školy, - obec, mesto, v ktorom žijem (poloha, história a súčasnosť), - rozprávky, príbehy, legendy spojené s históriou obce, mesta, - tradičné regionálne zvyky, obyčaje, - kultúrne pamätihodnosti, monumenty obce, mesta, - regionálne múzea, prírodovedné múzea, galérie, skanzeny, - významné osobnosti regiónu, - prírodné krásy regiónu, - náučné chodníky v regióne, - chránené rastliny a živočíchy na území regiónu, - minerály, skameneliny, jaskyne na území regiónu,

	<ul style="list-style-type: none"> - tradičné produkty a zamestnania v regióne, – umelecké produkty, tradičné ľudovomelečné remeslá regiónu, - miestne a regionálne jazyky.
Objavujeme Slovensko	<ul style="list-style-type: none"> - spoznávanie regionálnej kultúry a najtypickejších prejavov kultúr iných regiónov Slovenska v oblasti ľudových tradícií, - spoznávanie základných znakov ľudovej kultúry národností žijúcich na Slovensku, - výber z historických, kultúrnych pamätihodností Slovenska (hrady, zámky, architektúra, - flóra a fauna na Slovensku, - chránené územia na Slovensku, - ľudové piesne a tance, dramatické a výtvarné umenie, tradičné ľudovomelečné remeslá z regiónov Slovenska, - geografické zvláštnosti Slovenska, geografické a prírodné monumenty, jaskyne a i., - významné osobnosti rôznych oblastí kultúry a histórie Slovenska.
Tradičná ľudová kultúra Tradičná hmotná kultúra Tradičná nehmotná kultúra	<ul style="list-style-type: none"> - ľudové stavitel'stvo, - domáce a tradičné remeselné výrobky, – tradičné remeslá (ich história), - produkcia potravín a strava, - odev (kroje na dedine), - výtvarné umenie a i., - ústne tradície a prejavy vrátane jazyka (ľudová slovesnosť, nárečia), - interpretačné umenie (ľudové hudba, piesne, tance, hry), - spoločenské praktiky, zvyky, - rituály a slávnostné udalosti, - tradície spojené s náboženskými sviatkami (napr. vianočné, veľkonočné a i.), - zvyky a obyčaje súvisiace s prírodou a vesmírom, - folklórne tradície (prejavy tradičnej ľudovej kultúry: ústne, herné, dramatické, spevné, tanečné a hudobné).

Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využívajú: encyklopédie, odborná literatúra, časopisy, obrázkový materiál, nástenné obrazy, odborné publikácie k daným témam, webové stránky, materiálno-technické a didaktické prostriedky, ktoré má škola k dispozícii.

6. DOPRAVNÁ VÝCHOVA – VÝCHOVA K BEZPEČNOSTI V CESTNEJ PREMÁVKE

CHARAKTERISTIKA

Zámerom Dopravnej výchovy – výchovy k bezpečnosti v cestnej premávke je pripraviť žiakov na bezpečný pohyb v cestnej premávke – ako chodcov alebo cyklistov.

Výučba sa uskutočňuje v rámci predmetov prvouka a vlastiveda, v objekte školy, na detskom dopravnom ihrisku alebo v bezpečných priestoroch v okolí školy.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- pochopil funkcie dopravy ako riadeného systému vymedzeného všeobecne záväznými právnymi predpismi na veku primeranej úrovni; osvojil si zásady, nadobudol spôsobilosti a praktické zručnosti bezpečného pohybu v cestnej premávke (chôdza, jazda na bicykli...);
- pochopil význam technického stavu a údržby vozidiel pre bezpečnú jazdu v cestnej premávke a prakticky zvládol základné úlohy údržby bicykla;
- uvedomil si význam technických podmienok dopravy a zariadení ovplyvňujúcich bezpečnosť cestnej premávky.

7. OCHRANA ŽIAVOTA A ZDRAVIA

CHARAKTERISTIKA

Zámerom prierezovej témy Ochrana života a zdravia je viesť žiakov k ochrane svojho zdravia a života, tiež zdravia a života iných ľudí prostredníctvom teoretických a praktických poznatkov, zručností v sebaochrane, poskytovania pomoci iným v prípade ohrozenia zdravia a života.

Na veku primeranej úrovni integruje postoje, vedomosti a zručnosti žiakov zamerané na zdravý životný štýl a ochranu života a zdravia v mimoriadnych a nepredvídateľných situáciách.

Na 1. stupni sa realizuje prostredníctvom vyučovacích predmetov telesná a športová výchova, prvouka, prírodoveda, vlastiveda, výtvarná výchova, ako aj samostatných organizačných foriem vyučovania – didaktických hier.

Didaktické hry, ktoré sa uskutočňujú v každom ročníku 1. stupňa raz ročne v trvaní 4 hodín, slúžia na praktické osvojenie si učiva.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- rozpoznal nebezpečné situácie ohrozujúce život a zdravie;
- osvojil si praktické zručnosti v sebaochrane;
- pochopil dôležitosť poskytnutia pomoci iným v prípade ohrozenia zdravia a života;
- vedel vhodne zareagovať v prípade potreby poskytnutia prvej pomoci;
- osvojil si základné činnosti súvisiace s pohybom a pobytom v prírode;
- rozvíjal svoju telesnú zdatnosť a pohybovú výkonnosť v prírodných podmienkach.

Podrobne je prierezová téma rozpracovaná v samostatnom dokumente, ktorý tvorí prílohu tohto dokumentu.